

Zwerfafval op bedrijventerreinen

Plan van aanpak

Inhoud

Inleiding	3
1. Fase 1 Voorbereiding	6
1.1 Verricht een 0-meting	6
1.2 Stimuleer draagvlak bij ondernemers	7
1.3 Houd een enquête onder ondernemers	8
2. Fase 2 Uitvoering	9
2.1 Bespreek de resultaten van stap 1 t/m 3 met de stakeholders	9
2.2 Stel een plan van aanpak op	11
2.3 Voer het plan van aanpak uit	15
3. Fase 3 Monitoring en evaluatie	16
3.1 Verricht een 1-meting	16
3.2 Evalueer de aanpak	16
4. Meer informatie	17
Bijlage 1: Voorbeeldtekst email aankondiging startevent	18
Bijlage 2: Voorbeeldtekst email enquête	19

Inleiding

Dit is een plan van aanpak voor zwerfafval op bedrijventerreinen. Uit cijfers van de Zwerfafvalmonitor 2021 blijkt dat bedrijventerreinen behoren tot de meest vervuilde gebieden in Nederland. Op veel bedrijventerreinen zijn parkmanagers verantwoordelijk voor het beheer van de openbare ruimte. Een van de problemen is dat de afstemming met andere stakeholders zoals de gemeente, fastfoodondernemers en vastgoedeigenaren vaak te weinig of niet plaatsvindt. Samen met het feit dat bedrijventerreinen sterk vervuild zijn, was dat voor Nederland Schoon reden om een plan van aanpak te ontwikkelen specifiek voor bedrijventerreinen. Hiermee kun je volgens een vast stappenplan het terrein schoonmaken en -houden.

Pilotaanpak

In 2019 en 2020 heeft Nederland Schoon op 3 bedrijventerreinen pilots uitgevoerd. Hiervoor hebben we samengewerkt met Stichting CLOK (Centrum voor Lokale Ondernemers Kringen). Enkele bevindingen van de pilots:

- De basisvoorzieningen op bedrijventerreinen zijn vaak niet op orde. Er staan weinig afvalbakken, ze zijn vies of slecht vindbaar.
- Rondom afvalbakken en achter hekken blijft het meeste afval liggen.
- De reinigingsdienst kan sterk vervuilde plekken slecht bereiken.
- De (openbare) parkeerplaatsen op bedrijventerreinen worden na sluitingstijd niet afgesloten. Dit zorgt in de avonduren voor oneigenlijk gebruik door bijvoorbeeld fastfoodconsumenten.

De lessen uit de pilots hebben we vertaald naar dit plan van aanpak voor een blijvend schoner bedrijventerrein.

Doelgroep

Dit plan is bedoeld voor:

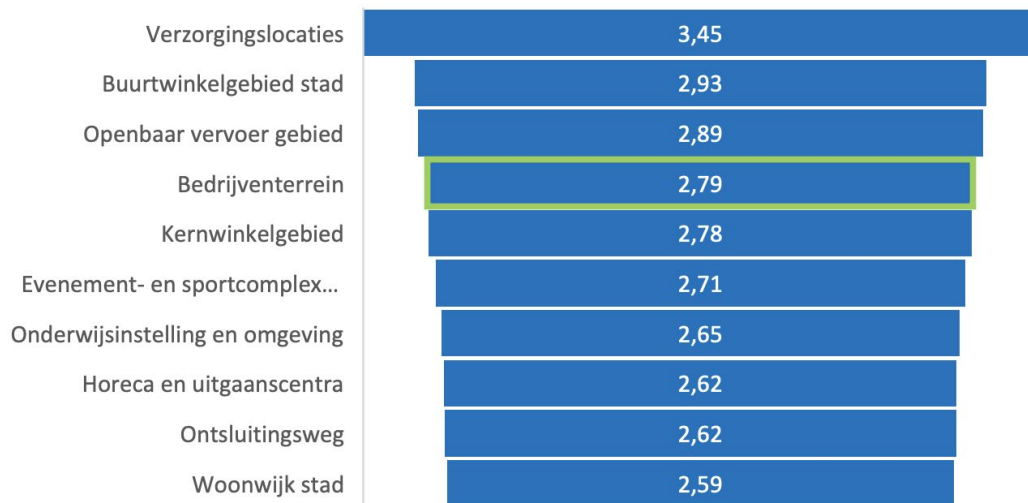
- parkmanagers
- gemeentemedewerkers verantwoordelijk voor de openbare ruimte
- bestuurders van ondernemersverenigingen.

Nederland Schoon benadrukt graag het belang van samenwerking tussen deze partijen. Wij zien in de praktijk dat goede samenwerking leidt tot de beste resultaten bij de aanpak van zwerfafval.

Goede samenwerking leidt tot de beste resultaten bij de aanpak van zwerfafval

Indicatorscore 2021 - top 10 grof zwerfafval

De grafiek is gebaseerd op cijfers afkomstig uit de Zwerfafvalmonitor 2021, waarbij in dit geval geldt: hoe hoger de score, des te viezer de locatie.

Motivatie

Een omgeving met veel zwerfafval is niet alleen een 'schoon' probleem en een milieuprobleem, maar heeft ook een negatief effect op de totale aantrekkelijkheid van het gebied. Mensen voelen zich bijvoorbeeld minder veilig in een vervuilde omgeving. Bovendien zorgen sommige mensen in zo'n omgeving sneller voor overlast. Een schoon en veilig gebied is voor iedereen fijn. Bedrijven die meedoen aan de aanpak van zwerfafval krijgen bovendien een positief imago, meer klanttevredenheid en een goede verhouding met de buurt en de gemeente.

Weetje

- In Nederland zijn ongeveer 3.850 bedrijventerreinen.
- 1 op de 10 bedrijven in Nederland is gevestigd op een bedrijventerrein.
- 30% van alle Nederlandse banen is op een bedrijventerrein.

(Bron: lisanieuws36.pdf)

Aanpak

De aanpak voor bedrijventerreinen bestaat uit 3 fasen, met in totaal 8 overzichtelijke stappen. In de volgende hoofdstukken worden deze helder uitgelegd. Aan het eind van dit document geven we aan waar je praktijkvoorbeelden kunt vinden en meer informatie over zwerfafval en de aanpak daarvan.

Fase 1 Vorbereiding

1. Verricht een 0-meting
2. Stimuleer draagvlak bij ondernemers
3. Houd een enquête onder ondernemers

Fase 2 Uitvoering

4. Bespreek de resultaten van stap 1 t/m 3 met de stakeholders
5. Stel een plan van aanpak op
6. Voer het plan van aanpak uit

Fase 3 Monitoring en evaluatie

7. Verricht een 1-meting
8. Evalueer de aanpak

1. Fase 1: Voorbereiding

Fase 1 Voorbereiding

1. Verricht een 0-meting
2. Stimuleer draagvlak bij ondernemers
3. Houd een enquête onder ondernemers

Voordat je daadwerkelijk kunt beginnen, moet het bestuur van het ondernemerscollectief of de gemeente toestemming geven voor een aanpak van zwerfafval op het bedrijventerrein. Benoem een proceseigenaar voor het begeleiden van het stappenplan. Vaak is de parkmanager hiervoor de aangewezen persoon. Je kunt dit ook uitbesteden aan een (regionaal) adviesbureau, of een combinatie zoeken tussen het parkmanagement en de gemeente. Zodra de proceseigenaar (en dus ook de penvoerder en het aanspreekpunt) bekend is, kun je starten.

Tip

Denk ook eens aan samenwerken op een andere manier. Bijvoorbeeld met een adviesbureau dat het hele proces uitvoert en de planning in de gaten houdt. Of met een collega-gemeente of bedrijventerrein dat deze werkwijze al heeft geïmplementeerd. Nederland Schoon kan je helpen bij het leggen van de contacten.

1.1 Verricht een 0-meting

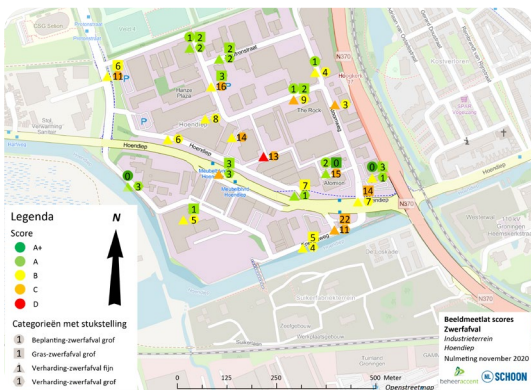
Begin met het (laten) uitvoeren van een objectieve meting. Zo krijg je een beeld van de schoonscore van het bedrijventerrein. Hoe vies is het volgens objectieve maatstaven? Wat zijn de meest vieze locaties en wat ligt hier zoal? Hoe je de meting aanpakt, lees je in het [Handboek Monitoring Zwerfafval](#). Hierin vind je ook hoe je de meetlocaties kunt bepalen.

Voorbeeld bepalen meetlocaties op bedrijventerrein

Laat de bedrijvenvereniging of het parkmanagement een aantal zogenaamde 'hotspots' (specifieke locaties met veel zwerfafval) aanwijzen. De andere helft van de meet-locaties bepaal je willekeurig.

We raden aan om op iedere meetlocatie een fractietelling uit te voeren. Bij een fractietelling tel je hoeveel zwerfafval er ligt én om wat voor soort zwerfafval het gaat. Zo krijg je meer inzicht in de samenstelling van het zwerfafval en de mogelijke herkomst. Geef vervolgens op een kaart van het bedrijventerrein aan hoeveel zwerfafval je op de verschillende meetlocaties hebt gevonden.

De informatie die je met de 0-meting verzamelt, is input voor het gesprek met de stakeholders in stap 4 (fase 2) en het maken van een plan van aanpak in stap 5 (fase 2).

Deze kaart is een voorbeeld van de uitkomst van een meting met een zogeheten CROW-beeldmeetlat. Zie voor meer uitleg het [Handboek Monitoring Zwerfafval](#).

Tip

In het [Handboek Monitoring Zwerfafval](#) staat hoe je de meting aanpakt. Daarin lees je ook in welke fracties je het zwerfafval kunt opdelen. In de pilot van Nederland Schoon bijvoorbeeld waren de meetfracties: fastfood, kunststoffen, reclame-materiaal en peuken.

1.2 Stimuleer draagvlak bij ondernemers

Om aandacht te vragen voor het belang van een schoon bedrijventerrein, kun je een startevent organiseren. Een ludieke manier is bijvoorbeeld de inzet van een 'schoonhostteam', een promotieteam dat langs de ondernemers gaat om te vertellen over de zwerfafval aanpak op het bedrijventerrein. Het startevent kun je aankondigen in de nieuwsbrief van de ondernemersvereniging of tijdens een ondernemersbijeenkomst.

Voordeel van de inzet van een 'schoonhostteam' is dat zij met ondernemers kunnen praten over hoe schoon de ondernemers het bedrijventerrein ervaren en wat zij als probleemlocaties zien. Zo kun je het draagvlak voor een aanpak vergroten. Het team kan ook proberen om ondernemers te motiveren om het gebied rondom hun eigen onderneming actief schoon te houden.

De informatie die het schoonhostteam ophaalt, is input voor het gesprek met de stakeholders in stap 4 (fase 2).

Schoonhostteam op het Hoendiep.

Tip

Via een extern bureau, bijvoorbeeld promotie- en onderzoeksbureau ABR of een lokale partij, kun je een promotieteam inhuren voor je startevent.

Tip

Ondernemers die er trots op zijn dat ze het gebied rondom hun zaak schoonhouden, kunnen dit zichtbaar maken op de digitale kaart van Nederland Schoon. Ze worden dan Supporter van Schoon. Op onze website kun je een eigen schoongebied aanmaken en – tegen verzendkosten – een opschoonpakket bestellen.

1.3 Houd een enquête onder ondernemers

Naast de objectieve meting in stap 1, waarbij je bepaalt hoeveel zwerfafval er daadwerkelijk ligt, is het waardevol om van de lokale ondernemers te horen hoe schoon zij het terrein vinden en wat zij zelf doen om het schoon te houden. Dit vraag je uit in een korte vragenlijst die je verspreidt onder de ondernemers op het bedrijventerrein. Ondernemers kunnen op een 5-puntsschaal aangeven hoe ze hier tegenaan kijken.

Voorbeeld resultaten enquête

Mogelijke vragen:

1. Hoe tevreden bent u in het algemeen over hoe schoon het is?
2. Hoe belangrijk vindt u het schoonhouden van de buitenruimte/het bedrijventerrein?
3. Hoe verantwoordelijk voelt u zich voor het schoonhouden van het gebied?
4. Hoe verantwoordelijk voelen uw collega-ondernemers zich voor het schoonhouden van het gebied?
5. Wat wilt u nog kwijt over het thema zwerfafval op uw bedrijventerrein?

Tip

Via Google Forms is het heel makkelijk om een enquête te maken en per e-mail te versturen naar de ondernemers op het bedrijventerrein.

2. Fase 2: Uitvoering

Fase 2 Uitvoering

4. Bespreek de resultaten van stap 1 t/m 3 met de stakeholders
5. Stel een plan van aanpak op
6. Voer het plan van aanpak uit

2.1 Bespreek de resultaten van stap 1 t/m 3 met de stakeholders

Het is belangrijk om alle stakeholders bij elkaar te krijgen, zodat iedereen met dezelfde informatie aan de slag kan. Denk bij stakeholders aan:

- het bestuur van de ondernemersvereniging of het ondernemersfonds
- fastfoodondernemers
- onderwijsinstellingen
- de gemeente
- vastgoedeigenaren
- andere spelers op het bedrijventerrein.

Bespreek met de stakeholders de resultaten van stap 1 tot stap 3. Vraag of iedereen zich herkent in de uitkomsten en eventueel eigen input heeft.

Draagvlak en betrokkenheid

Draagvlak en de inzet van alle partijen is van wezenlijk belang om de aanpak te laten slagen. Deze stap is dan ook de belangrijkste van allemaal en is een go- of no-gomoment. De resultaten van het gesprek gebruik je bij het maken van een plan van aanpak. Bovendien creëer je in deze stap betrokkenheid onder de stakeholders. Idealiter is ook de gemeente vertegenwoordigd in het stakeholdersoverleg.

Tip

Benader de gemeente met een duidelijk plan. Vaak zijn medewerkers dan bereid om mee te denken en te helpen.

Breed draagvlak en inzet van alle partijen is essentieel voor het slagen van een aanpak

Gebiedsanalyse

Het type afval kan per type bedrijventerrein verschillen. Peuken hebben bijvoorbeeld een andere herkomst dan fastfoodafval. Daarom is een gebiedsanalyse, naast de 0-meting, essentieel voor de aanpak. Een gebiedsanalyse kun je op 2 manieren doen:

1. Loop zelf een schouw door het gebied met alle betrokken partijen. Gebruik hiervoor het [schouwformulier](#).
2. Schakel een extern bureau in om de analyse te maken en een advies op te stellen. Hieraan zijn wel meer kosten verbonden.

Beantwoord de volgende vragen voor de analyse:

1. Hoe vies is het?

- Ligt het zwerfafval in het hele gebied of op specifieke plekken? En zo ja, welke plekken?
- Waaruit bestaat het zwerfafval?
- Sinds wanneer bestaat er overlast van zwerfafval? (Is het recent ontstaan, na een bepaalde verandering in de situatie?)
- Is het op bepaalde tijdstippen extra vies?

2. Is de basis op orde?

2a. Inrichting openbare ruimte:

- Is de omgeving goed onderhouden?
- Zijn er plekken waar zwerfafval zich snel verzamelt?

2b. Afvalvoorzieningen:

- Staan er voldoende afvalbakken?
- Staan de afvalbakken op de juiste plek?
- Zijn de afvalbakken goed zichtbaar?
- Zijn de afvalbakken schoon en heel?

2c. Reiniging en onderhoud:

- Hoe vaak worden de afvalbakken geleegd?
- Is dit voldoende?
- Hoe vaak wordt de straat of het terrein gereinigd?

Een gezamenlijke schouw met de stakeholders creëert meer betrokkenheid bij een inzicht in het zwerfafvalprobleem.

2.2 Stel een plan van aanpak op

Met de input van het stakeholderoverleg, de 0-meting, de ondernemersenquête en de gebiedsanalyse stel je een plan van aanpak op. In dit plan staan de mogelijke maatregelen en de afspraken, de kosten voor materialen, een tijdsplanning en de taakverdeling. Het plan van aanpak begint met de vraag of de basis op orde is.

Breng de basis op orde

In een schone omgeving gooien mensen minder snel afval op de grond. Als afvalbakken duidelijk zichtbaar zijn, zullen mensen ze makkelijker gebruiken. Een groot deel van het zwerfafvalprobleem kan daarom vaak al opgelost worden door de basis op orde te brengen. Daarmee bedoelen we:

- effectieve inrichting van de openbare ruimte
- voldoende en goed geplaatste afvalvoorzieningen
- voldoende reiniging.

Deze drie onderdelen versterken elkaar: een optimaal ingericht terrein maakt de afvalvoorzieningen beter vindbaar en herkenbaar. En als de afvalvoorzieningen juist geplaatst zijn en voldoende gereinigd worden, is het makkelijker voor mensen om hun afval op de juiste manier weg te gooien. Kortom, de basis op orde is het fundament voor elke gebiedsgerichte zwerfafvalaanpak.

Basis op orde: openbare ruimte

Met de uitkomsten van de gebiedsanalyse uit stap 4 (fase 2) ga je aan de slag om de openbare ruimte effectief in te richten. Hiervoor kun je een nieuwe kaart van het gebied maken, waarop je de mogelijke verbeteringen aangeeft:

- de loop- of aanrijroute van bezoekers langs afvalvoorzieningen leiden
- extra bakken plaatsen
- kapotte materialen zoals bankjes, borden en afvalbakken herstellen
- graffiti verwijderen
- onkruid tussen tegels weghalen
- bosjes waar gemakkelijk afval ingegooid wordt verwijderen of verplaatsen
- betere verlichting van het terrein op donkere plekken
- betere communicatie over waar mensen hun afval kwijt kunnen. Op de kaart kun je aangeven waar de communicatie geplaatst moet worden.

Tip

Ga met de gemeente in gesprek over hoe de omgeving zó ingericht kan worden dat ze goed te reinigen is. Veel afval in de pilot werd namelijk gevonden op moeilijk reinigbare plekken. Kijk hoe de groenvoorziening kan worden verbeterd en hoe de indeling van de parkeervakken is. Misschien kan de gemeente hekken verwijderen bij de waaihoeken – plekken waar door de wind veel zwerfafval zich ophoopt – en juist hier maatregelen treffen. Denk aan vaker gericht reinigen op die plek, het snoeien of verwijderen van groen of het plaatsen van een extra afvalbak.

Basis op orde: afvalvoorzieningen

Zorg ervoor dat de juiste afvalbakken op de juiste plekken staan. Ga na of er wellicht extra bakken geplaatst moeten worden of dat sommige bakken beter op een andere plek kunnen staan. Het effect van een afvalbak hangt onder andere af van de locatie, het formaat, de kleur en de tekst op de afvalbak. Denk dus bij het optimaliseren van de afvalvoorzieningen aan de grootte, de vormgeving, de kleurstelling en de communicatie op en rond de bak.

Tip

Bekijk [deze infographic](#) met 9 belangrijke tips om de effectiviteit van een afvalbak te vergroten.

Weetje

Door een betere vormgeving en plaatsing van afvalbakken kan de hoeveelheid zwerfafval tot 50% afnemen.

Weetje

Een andere kleur afvalbak – bij voorkeur appeltjesgroen – kan 30% meer afval ophalen.

Maatregelen voor een goede afvalvoorziening:

- Zorg ervoor dat de voorzieningen schoon, heel en zichtbaar zijn.
- Plaats afvalvoorzieningen langs aanloop- en aanrijroutes van bezoekers.
- Afvalbakken plaatsen op zichtafstand van elkaar levert het meeste gebruiksgemak op en daarmee het beste resultaat. Ook het plaatsen van meerdere afvalbakken naast elkaar verhoogt de vindbaarheid en het gebruiksgemak.
- Fastfoodverpakkingen zijn volumineus, maar wegen weinig. Een afvalbak is snel vol als het afval niet wordt aangeduwd. Op zeer drukke locaties, waar ook 's nachts veel genuttigd wordt, is een persende afvalbak een goede optie.
- Adoptie: ondernemers kunnen in overleg met de gemeente vaste afvalbakken adopteren. Beide partijen krijgen sleutels om het legen van de vuilnisbakken bij te houden. De gemeente zorgt voor de inzameling.
- Laat zien welke ondernemers welke afvalbakken of gebieden hebben geadopteerd. Dit kan bijvoorbeeld met een sticker op de afvalbak en in het geval van een gebied met een raamsticker of op digitale schermen in de winkels.
- Nieuwe afvalbakken kosten geld. Maak van tevoren duidelijk wie welke kosten gaat betalen. Denk hierbij aan de zwerfafvalvergoeding voor gemeenten en een ondernemersfonds voor bedrijven.

Basis op orde: reiniging

Voor een effect op de langere termijn is beheer en reiniging een essentieel onderdeel van de aanpak. De openbare ruimte en de afvalvoorzieningen moeten schoon, heel en veilig zijn en blijven om het juiste wegwerpgedrag te stimuleren. Let in de uitvoering op drie onderdelen:

1. **Legen** – Het is belangrijk dat de afvalbakken op tijd en regelmatig geleegd worden.
Als bakken overvol zijn, gooien bezoekers er niets meer bij, kunnen dieren met het afval aan de haal gaan of kan de wind het afval verspreiden. Gebruik bijvoorbeeld vulgraadsensors, persafvalbakken en clusterbakken.
2. **Onderhoud** – Maak hier direct werk van, want ‘schoon houdt schoon’. Zorg dat de aannemer of de buitendienst van de gemeente bijtijds geattendeerd wordt op een volle, vieze of kapotte afvalbak. Ook afval naast de afvalbak moet zo snel mogelijk opgeruimd worden.
3. **Monitoring** – Zet monitoringsschema's in en gebruik de resultaten om de aanpak bij te sturen. Bekijk of de afvalbakken vaker of minder vaak geleegd of schoongemaakt moeten worden.

Tip

Als er persafvalbakken of vulgraadsensoren worden geplaatst, bekijk dan of de 'leeg-route' van de afvalbakken moet worden aangepast. De gemeente kan mogelijk kosten besparen door de bakken alleen te legen als ze vol zijn.

Tip

Zet op drukke tijdstippen schoonmakers in op het terrein, die zichtbaar schoonmaken. Dit beïnvloedt het gedrag van bezoekers: het zorgt voor 'normactivatie'. Doordat mensen zien dat afval wordt opgeruimd, zullen zij zelf ook afval in de bak gooien in plaats van ergens anders op het terrein.

Tussentijdse meting

Heb je de basis op orde gebracht dan zal de hoeveelheid zwerfafval waarschijnlijk al behoorlijk verminderen. Hoe sterk, hangt af van hoe goed de basis op orde was vóór je begon. Wil je erachter komen wat het effect is van de verbeteringen, verricht dan een tussentijdse meting. Doe dit vóór je aanvullende maatregelen inzet. Zorg dat deze tussenmeting op dezelfde manier gebeurt als de 0-meting, onder zo veel mogelijk dezelfde omstandigheden. Voor de manier waarop je een tussenmeting doet, verwijzen we naar het [Handboek Monitoring Zwerfafval](#). Dit kun je gratis downloaden op de website van Nederland Schoon.

Neem aanvullende maatregelen

Is de basis op orde, dan kun je kijken naar verdere interventies. Denk aan:

- Aanpakken van hotspots die naar voren zijn gekomen in de objectieve meting en in het stakeholdersoverleg.
- Nieuwe afspraken met de gemeente over hoe schoon het bedrijventerrein hoort te zijn, hoe vaak het groen wordt onderhouden en hoe er gereinigd wordt. De norm kan bijvoorbeeld worden verlegd van een C-score naar een B-score. Dit is vaak een politieke beslissing, die de raad moet vaststellen.
- Het blijvend stimuleren van gebiedsadoptie en afvalbakkenadoptie.

- Een communicatiecampagne voor gedragsbeïnvloeding op het bedrijventerrein.
- Handhaving op de 25-meterregel voor bedrijven.
- Het afsluiten van parkeerplaatsen. Voor parkeerplaatsen die niet bij de openbare ruimte horen moet je afspraken met de gebiedseigenaren maken.

Er zijn ook quick wins, zoals:

- Het opzetten van een gezamenlijke opruimactie met gebruikers van het bedrijventerrein. Bijvoorbeeld de medewerkers van een fastfoodrestaurant of de leerlingen van een opleidingsinstituut.
- Het ontwikkelen of updaten en verspreiden van een contactkaart voor ondernemers, met een overzicht van contactpersonen (inclusief telefoonnummers) die ze kunnen contacteren bij situaties zoals volle afvalbakken, bijplaatsingen of grote hoeveelheden zwerfafval.
- In het welkomstgesprek met de nieuwe ondernemers op het bedrijventerrein aandacht besteden aan het voorkomen en opruimen van zwerfafval.

Maak tot slot afspraken over de eventuele kosten die voortvloeien uit het plan van aanpak.

Tip

De [webshop](#) van Nederland Schoon heeft verschillende materialen waarmee je als ondernemer laat zien dat je een schone omgeving belangrijk vindt. Naast klikostickers en banieren is bijvoorbeeld een speciale 'Supporter van Schoon'-afvalbak te koop. De materialen van de webshop zijn in de herkenbare kleuren van Nederland Schoon voor een uniforme uitstraling. Een andere mogelijkheid voor een uniforme uitstraling is om de materialen in de kleuren van de ondernemersvereniging vorm te geven. Daarbij kun je aangeven welke ondernemer welke bak of welk gebied heeft geadopteerd.

Uitvoeringsplan en aanspreekpunt

Stel een uitvoeringsplan op met alle betrokken partijen. Daarin zet je:

- de ambities
- de plaatsingscriteria voor afvalbakken
- die de eigenaar is van de afvalbak
- de aanpak voor het plaatsen, legen, onderhouden en monitoren van afvalbakken
- afspraken over participatie, communicatie en controlerondes
- de periode waarbinnen het plan van aanpak moet worden gerealiseerd. Een realistische periode is minimaal een jaar, vanwege het bestellen en plaatsen van materialen zoals afvalbakken en communicatieborden, en het ontwikkelen van campagnes. Gedragsbeïnvloeding van bezoekers heeft ook een langere doorlooptijd.

Tip

Ondanks dat het type afval per bedrijventerrein verschilt, komt het wel telkens op dezelfde soort locaties terug. Veel zwerfafval wordt gevonden bij parkeerplaatsen, bushaltes, supermarkten, fastfoodlocaties en tankstations. Focus de aanpak op deze hotspots. Bepaal samen wie deze locaties schoonhoudt en zorg dat er voldoende voorzieningen zijn.

Benoem een aanspreekpunt voor de aanpak van zwerfafval.

- Voor de gemeente: wijs binnen de gemeente een centraal aanspreekpunt voor ondernemers aan voor de aangewezen openbare ruimte van het gebied. Hierdoor kun je sneller schakelen bij vragen en praktische problemen (bijvoorbeeld overvolle bakken).
- Voor ondernemers: zorg voor een duidelijk aanspreekpunt voor het beheer van het terrein. Deze persoon is door bezoekers en werknemers aan te spreken, en is volledig verantwoordelijk voor het beheer van het buitenterrein. Zorg er daarnaast voor dat het aanspreekpunt de functie van gastvrouw of -heer vervult. Dat draag extra bij aan een gevoel van welkom zijn en veiligheid.

2.3 Voer het plan van aanpak uit

- Voer de gewenste acties uit en stem ze steeds af met de buitendienst van de gemeente (als het over de openbare ruimte gaat).
- Beslis welke aanvullende maatregelen er genomen moeten worden, wie ze uitvoert en wanneer dit moet gebeuren.
- Betrek de ondernemers zo veel mogelijk bij het proces door ze op de hoogte te houden van de maatregelen.
- Plan een structureel overleg tussen alle stakeholders om de voortgang te bespreken.

3. Fase 3: Monitoring en evaluatie

Fase 3 Monitoring en evaluatie

7. Verricht een 1-meting
8. Evalueer de aanpak

3.1 Verricht een 1-meting

Bij stap 1 (fase 1) heb je een 0-meting gedaan en de hotspots benoemd waar het meeste zwerfafval zich bevindt. Nu is het tijd om de resultaten van de aanpak te monitoren met een 1-meting. Hoe doeltreffend was je aanpak? Welke mate van schoon is bereikt?

Door te meten, kun je verbeteren. Je leert wat goed werkt en wat minder goed of helemaal niet. Het uitvoeren van een 1-meting is ook nodig om inzicht te krijgen in de nieuwe situatie. Zo kun je beter bepalen welke plekken in het gebied extra aandacht nodig hebben met een specifieke aanpak. De opzet van deze 1-meting is hetzelfde als de 0-meting beschreven bij stap 1 (fase 1).

3.2 Evalueer de aanpak

Bij stap 4 (fase 2) is een groep van stakeholders samengesteld om de aanpak tot een succes te maken. Kom na de 1-meting met de groep samen om de aanpak van zwerfafval te evalueren.

Het is verstandig met de groep daarna nog op regelmatige basis bij elkaar te komen. Blijf meten en ga met elkaar in gesprek over de resultaten. Hou deze gesprekken op basis van feiten en niet van een onderbuikgevoel. Kijk waar je elkaar kan helpen, ga niet wijzen naar het soort verpakking of het type afval dat het meest wordt gevonden. Benoem wat er goed gaat en wat weer kan verbeteren aan de hand van de monitoringgegevens en de onderlinge contacten. Zo houd je het thema zwerfafval op de agenda en kun je snel bijsturen als dat nodig is.

Tip

Wanneer je samenwerkt met meerdere partijen om een gebied schoon te houden, kan het handig zijn met elkaar een convenant te sluiten. Daarin leg je schriftelijk een aantal afspraken vast die je hebt gemaakt. Zo is het helder wie wat doet. Een convenant kan ook publiciteit genereren: voor wethouders is het soms een mooi moment om de pers op te zoeken.

Convenanten zijn er in vele soorten en maten, de vorm hangt af van het specifieke beleid, de samenwerking en de doelen. Er is dan ook geen strikt vastgelegde vorm of inhoud van een convenant. Nederland Schoon heeft een voorbeeldconvenant opgesteld. Deze kun je aanpassen naar de eigen omstandigheden.

4. Meer informatie

Meer lezen over de aanpak van zwerfafval op bedrijventerreinen? Bekijk de themapagina [bedrijventerreinen](#) op onze website. Hier staan voorbeelden hoe een aantal gemeenten het aanpakt. Wil je weten hoe je je aanpak het beste kunt monitoren? Of zoek je meer nuttige informatie over de aanpak van zwerfafval op bedrijventerreinen? Lees dan deze documenten op de Kenniswijzer Zwerfafval van Nederland Schoon:

- [Plan van aanpak Pilot Bedrijvenstad Fortuna in Sittard](#) (Nederland Schoon, 2021)
In dit document vind je het plan van aanpak van het bedrijventerrein Bedrijvenstad Fortuna in Sittard, uit de pilot van Nederland Schoon samen met Stichting CLOK (Centrum voor Lokale Ondernemers Kringen).
- [Plan van aanpak Pilot Bedrijventerrein Hoendiep in Groningen](#) (Nederland Schoon, 2021)
In dit document vind je het plan van aanpak van Hoendiep, een bedrijventerrein en woonboulevard aan de westkant van de stad Groningen, uit de pilot van Nederland Schoon.
- [Plan van aanpak Pilot Graan voor Visch-Zuid in Haarlemmermeer](#) (Nederland Schoon, 2021)
In dit document vind je het plan van aanpak voor Graan voor Visch-Zuid in Haarlemmermeer, uit de pilot van Nederland Schoon samen met Stichting CLOK (Centrum voor Lokale Ondernemers Kringen).
- [Plan van aanpak Fastfoodzwerfafval](#) (Nederland Schoon, 2022)
In dit document vind je een praktische werkwijze waarmee je samen met andere betrokken partijen in de omgeving direct aan de slag kunt met zwerfafval, veroorzaakt door fastfoodverpakkingen.
- [Kennisdocument Zwerfafval van fastfoodverpakkingen](#) (Nederland Schoon, 2022)
In dit kennisdocument gaan we dieper in op zwerfafval veroorzaakt door fastfoodverpakkingen. Je leest over feiten en cijfers, ontwikkelingen, gedragsbeïnvloeding en bewezen effectieve maatregelen.
- [Voorbeeldconvenant Zwerfafval](#) (Nederland Schoon, 2022)
In het Convenant Zwerfafval worden de afspraken vastgelegd tussen de gemeente, gebiedsbeheerders en het bedrijfsleven over het schoonhouden van een vooraf vastgesteld gebied.
- [Digitaal schouwformulier afvalbakken](#) (Nederland Schoon, 2019)
Met het schouwformulier breng je het gebied dat je wilt aanpakken in kaart. Bepaal welke ondernemers moeten meedoen. Stel een werkgroep samen die gezamenlijk de aanpak tot een succes maakt.
- [Handreiking effectmeting fastfoodaanpak](#) (Nederland Schoon, 2019)
Aan de hand van dit stappenplan kun je het effect meten van je fastfoodaanpak.
- [Kennisdocument Effectmetingen. Wat kun je leren over je lokale zwerfafvalaanpak?](#) (Nederland Schoon, 2021)
In dit kennisdocument laten we zien wat het nut is van effectmetingen bij een integrale, lokale zwerfafvalaanpak. De gemeenten Emmen en Delft zijn in 2019-2020 aan de slag gegaan met de integrale, lokale zwerfafvalaanpak van Nederland Schoon. Aan de hand van de effect-metingen gaan we in dit document in op de resultaten van hun aanpakken.
- [Handboek Monitoring Zwerfafval](#) (Nederland Schoon, 2019)
In dit handboek is alle beschikbare kennis over het monitoren van zwerfafval gebundeld. Hiermee kun je gestructureerd zwerfafval monitoren.

Bijlage 1: Voorbeeldtekst voor email aankondiging startevent (stap 2, fase 1)

Beste ondernemer,

We willen natuurlijk dat iedereen met een opgeruimd gevoel jullie pand binnenloopt. Alleen is dat een stuk lastiger als het op straat wemelt van het zwerfafval. Daarom gaat bedrijvenvereniging <naam vereniging> aan de slag met zwerfafval om samen met jullie te zorgen voor een schoon bedrijventerrein. Volgende week starten we met een nieuwe gezamenlijke aanpak. In deze mail nodigen we jullie uit om mee te doen en vertellen we wat jullie kunnen verwachten.

Meten is weten

Voor we beginnen, gaan we meten hoeveel zwerfafval er op ons bedrijventerrein ligt. Maar we zijn ook benieuwd hoe schoon jij de omgeving vindt. We mailen hierover volgende week een korte (online) vragenlijst.

Claim je gebied

Op <datum> komt er een team van <naam> langs. Zij vertellen graag over het belang van een schone bedrijfsomgeving. Ze nemen een lekkere verrassing mee en vragen jullie de omgeving van jullie pand te claimen als schoongebied. Behalve een opgeruimd gevoel levert dat namelijk veel op:

1. Onderzoek leert: een schone bedrijfsomgeving betekent meer klanten en meer omzet.
2. Voor alle ondernemers in Nederland geldt de 25-meter regel. Dit betekent dat je ervoor moet zorgen dat de omgeving waarin je onderneemt, netjes blijft. Door mee te doen vink je deze verplichting dus mooi af.
3. Als jullie helpen om het bedrijventerrein schoon te houden straalt dat positief op het bedrijf (Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen).

Mogen we zeker niet vergeten om bij jullie langs te komen? Stuur dan een mailtje naar <mailadres>. Of nog beter: zet je eigen omgeving alvast op de schoonkaart via <https://www.supportervanschoon.nl/>

Vervolg

Met de resultaten van de metingen en de input die we van jullie krijgen uit de enquête gaan we aan de slag. Samen met alle stakeholders gaan we werken aan een plan van aanpak. Begin 20<jaartal> bespreken we die graag met jullie.

Nu al meer weten? Bel dan met <naam projectbegeleider>

Met vriendelijke groet,

Voorzitter <naam vereniging>

Bijlage 2: Voorbeeldtekst email enquête (stap 3, fase 1)

Hoe schoon vind jij <naam bedrijventerrein>?

Zoals je misschien al gelezen of gehoord hebt van het team van <naam>, willen we samen aan de slag om ons bedrijventerrein <naam bedrijventerrein> schoner te maken en te houden. Daar hebben we jou voor nodig. Om te beginnen willen we graag jouw mening over jouw beleving van het bedrijventerrein.

Jouw mening telt

Als ondernemer op <naam bedrijventerrein> weet jij als geen ander hoeveel zwerfafval er op ons bedrijventerrein ligt. We zijn dus erg benieuwd naar hoe schoon jij de omgeving vindt. Wil je daarom 1 minuut van je tijd nemen om een enquête in te vullen?

Button < Start enquête>

De input die we uit de enquête krijgen nemen we mee in een plan van aanpak om <naam bedrijventerrein> zwerfafvalvrij te maken. Begin 20<jaartal> bespreken we dit graag met jullie.

Met vriendelijke groet,
Bestuur <naam bedrijventerrein>

Stichting Nederland Schoon
Benoordenhoutseweg 46
2596 BC Den Haag

070 304 2080
info@nederlandschoon.nl

Dit is een uitgave van Stichting Nederland Schoon - Augustus 2022.